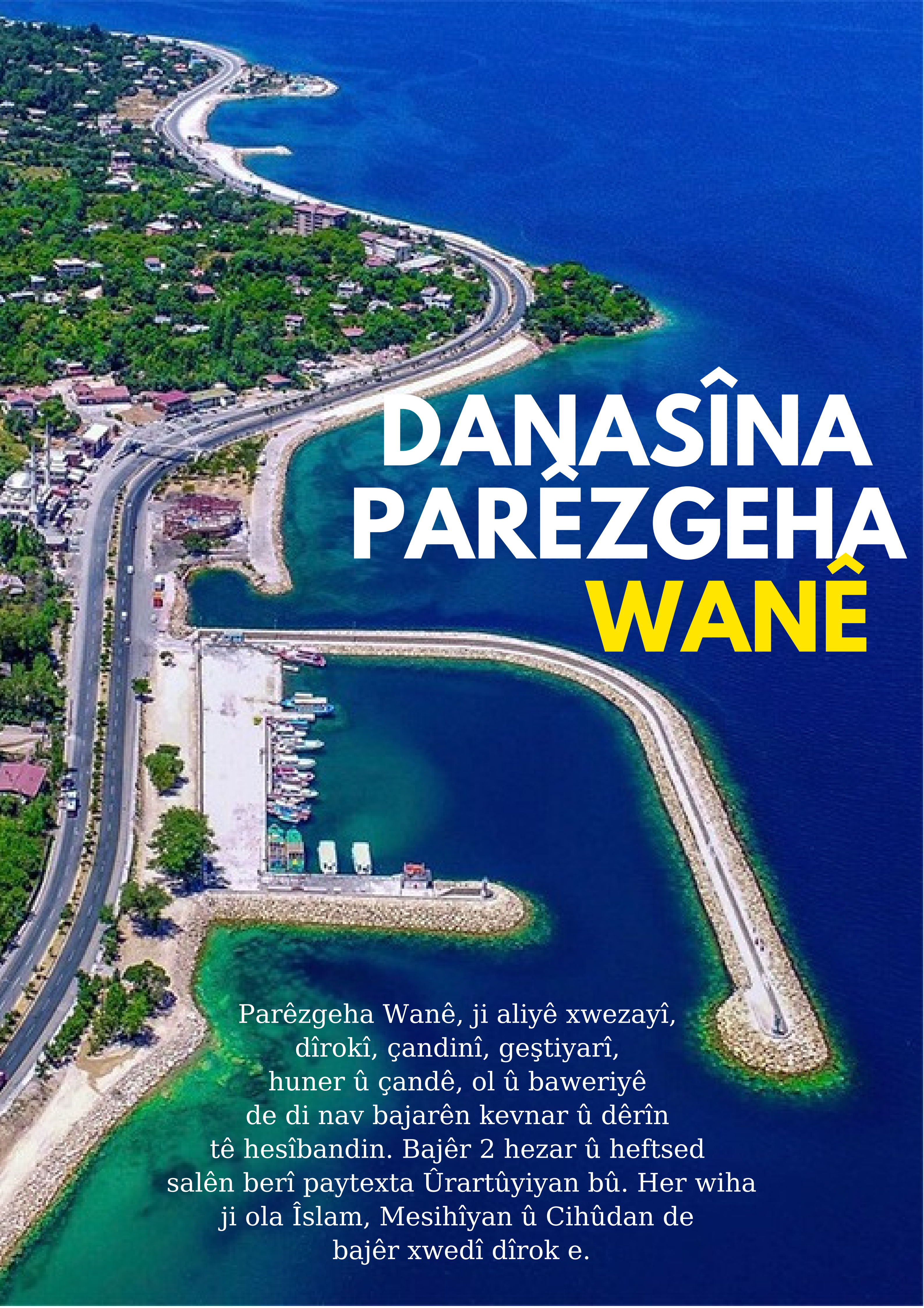

DANASÎNA PARÊZGEHA WANÊ

Parêzgeha Wanê, ji aliyê xwezayî, dîrokî, çandinî, geştiyarî, huner û çandê, ol û baweriyê de di nav bajarên kevnar û dêrîn tê hesîbandin. Bajêr 2 hezar û heftsed salên berî paytexta Ûrartûyiyan bû. Her wiha ji ola Îslam, Mesihîyan û Cihûdan de bajêr xwedî dîrok e.

Wekî din; taştêya me, xûrek û cıl û bergên me gelek dewlemendin.
Em dilxwazin ku; naskirina van berhemên xwe bikin. Bajarê me di dîrokê de li ser **Rêya Armûşê** wezîfeyekî girîng aniye holê. Bi aboriya xwe de ji xwedî nehêniyekî mezin e. Li hêla ajaldarî, çandinî, berbesvanî û bazirganiya derve de ji ber ku cînartiya sînorê **Îranê** yê bal dikişîne.

Şaristaniyên Hurrî, Pers, Med, Asurî, Ûrartû, Osmanî û Selçûkiyan re mazûvantî kiriye. Pêvajoya dawî de em dilxwazin mîsyona bajêr berdewam bike û bibe navenda biratî û aboriyê.

Peşiya zayînê sedsala 9. **(840-825)** de ji aliyê **Qral Sardurî** hatiye avakirin. Li ser kelayê nihêrîna ji jor de paytexta **Ûratûyiyan Tuşpa**, wekî eynik tê xuya kirin. Li nav kelayên **Ûratûyiyan** de yê herî girîng **Kela Wanê** ye.

Kela Xoşavê

Wek hêlîna qertel an jî balinde tê xuyakirin. Bingeha paşîn a kelê, heya dîroka Ûratûyiyan diçe. Her wiha tê zanîn ku kele; di sala H. 1052 (1643) de ji aliyê Silêman Begê Mîrê Mehmudiyan ve hatiyê ava kirin.

Li nav avasaziyên Ûratûyiyan de herî navdar e. Ji aliyê Qral Sardurî ya II. pêşiya zayînê 764-734-an de hatiye avakirin. Girîngtiya kelê ew e ku; avahiyên bingehîn, daşir û kêzînên herî dêrîn yê cîhanê li vir de hatiye çêkirin.

Kela Çavuştepeyê / Aspeşînê

Girava Axtamarê, di sala 915-921-an de ji bo veşartina xaça rastîn ji aliyê Qral Gagîkê I. hatiye damezrandin. Xaça rastîn di sedsala 7. de li Qudsa pîroz hatiye revandin.

DÊRA SURP XAÇ

Piştî dardakirina Hz. Îsa, qetekî çarmixê li vir hatiye veşartin. Ev der bi nav Keşîşxaneya Warank Wank tê nasîn. Dema ku ev dêr hatiye çekirin 7 dêrên cuda jî pêkve hatiye avakirin.

Dêra St. Bartholomeus

Sedsala XIII. û XIV. an de hatiye avakirin. Cihe dêrê navçeya Elbakê li gundê Dêrê (Albayrak) ye. Bi taybetiya dêrê ew e ku Hewariyên Hz. Îsa Ezîz Bartalmay li vir hatiye bi cih kirin.

KEŞÎŞXANE Û DÊRA SAÎNT THOMAS

Li pêşberê Behra Wanê bergehekî bêterîf li ser girikekî hatiye avakirin. Dêr, ji bo veşartina tiştên pîroz ya hewariyên Hz. Îsa Ezîz Thomas hatiye damezrandin.

Behra Wanê

Rûpîvana Behra Wanê 3.713 km^2 e. Behra Wanê şor û bisodayî ye. Asta bilindahiya avê 1646 mîtro ye. Kûrahî kêm zêde 171 mîtro ye, cihê herî kûr jî 451 mîtro ye. Di herêma rojhilata **Behra Wanê de çar girav hene (Axtamar, Çarpanax, Adir û Girava Kuş)**. Behra Wanê li peravên xwe yên fireh ve, di beşa geştîyariyê de xwedî hêzekî girîng e.

Coka Şamram 2 hezar û 8 sed salên berê, li peşiya zayînê 810-786 an ji aliyê lawê Qral Îşpuînî, Qral Menua ve ji bo Şahbanûyê Asûriyan Semîramîs hatiye avakirin. Dirêjahiya cokê li navçeya Payîzavayê li deşta Xawesorê dest pê dike nêzî 50 kîlometre yê heya Tuşpayê diçe.

Li navçeya Elbakê nezî gundê Sawkanê ye, bedewiya travertenan derasayiye. Der dorê de; 10 cihderk û sûlav hene. Her wiha tê gotin ava travertenan ji bo gelek nexweşiyan derman e.

Li navçeya Elbakê gundê Taxikê ye. Di vî warî de 17 hezar rojingên perîyê, 35 şikeft, 12 zinar û xaniyên şikeftê hene. Li gorî zanyaran Çiyayê Haravil agirpijên xwe lêrijandiye û pişt re ev der çêbûye.

Bilindahiya sûlavê nêzî 50 mîtroye. Pira hilawistî û bedewiya xwezayî dîmenekî biheybet pêşan dide. Ava sûlavê di hêla rêzeçiyayên Tendûrekê tê, li nav çemê Bendî Mahiyê diherike û pişt re dibe sûlav û diçe di nav Behra Wanê.

Li cîhanê de bi
nav û deng e.

Her du çawê
pisîkan hêşîn
yan ji rengê
karîbanê ne.

Her wiha, pisîk
wekî direfşa
Wanê ye.

Li cîhanê de
pisîka ku ji
avjeniyê hez dike
tenê pisîka
Wanê ye.

Li Behra Wanê, tenê masiyê Wanê dijîn. Masiyê Behra Wanê, bi navê mîtolojîk 'Derseta' û bi Tirkî ji 'Încî Kefalî' tê zanîn.

Gola Arçakê li cihanê de qonaxekî herî mezin ya flamîngo ya ne.

Bi taybetî ji bo biyoturîzm û ornitoturîzmê de, Gola Arçakê cihekî pêkan e.

Ji bo geştiyarîyên zivistanê li bajara Wanê de; gundê Kurubaş û gunde Abalî ya Westanê wekî din navçeya Ebexê ji ber wespa berfê û asûna erdnîgariya xwe, derfetên girîng pêşan dide. Her wiha ji bo kaşûn û werzîşên zivistanê bajarê Wanê pêkan e.

Parêzgeha Wanê Şaristaniya Ola Îslam û ola Mêsîhî re Mazûvantî kiriye. Ber vê yekê bajarê me ji bo geşt û guzariya ol û bawerî de navendekî pêkan e. Mizgefta Hûsrevpaşa, Dêra Axtamar , Mizgefta Kaya Çelebî , Dêra Çarpanak û Dêra Bartholomeus hêvîyê serdêran e.

GEŞT Û GUZARIYÊ

Geştiyarîyên Nêçîrê:
Herêma Wanê ji aliyê ajalên nêçîrê ve pir dewlemend e. Her demsal nêçîr pêkan e. Sereke ajalên nêçîrê;kew, pişt re werdek, bizina çiya, kêvroşk, beraz û wek ajalên cuda jî hene. Masîvanî ji pêşketiye.

Çiyagerî :
Wek çiyayên Artos, Sİpan û Erekê tê pêkanîn.

Noqa Binê avê:
Axtamar, Adir û derdorên Reşadiyê ji bo Noqa Binê avê guncan e. Li Artemêtê ewlehiyên peravê û ekîpên zanîngehê amadene.

Raftîng:
Navçeya Miksê ji bo raftingê pêkane. Derdorê Miksê her dem ev werzîş tê çekirin.

Kaşûna Avê:
Artemêt, Westan û derdore Çarpanakê ev werzîş tê çekirin.

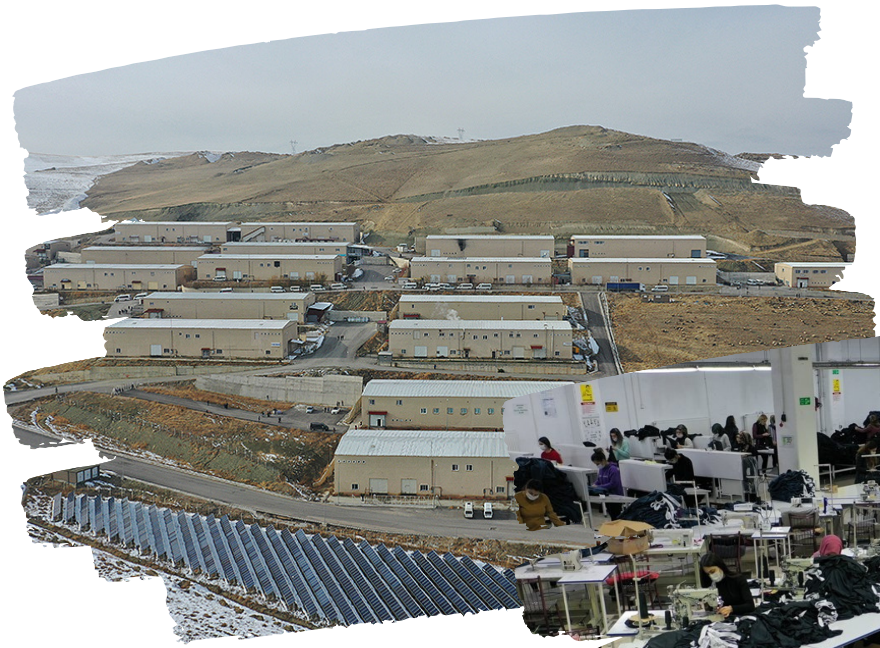

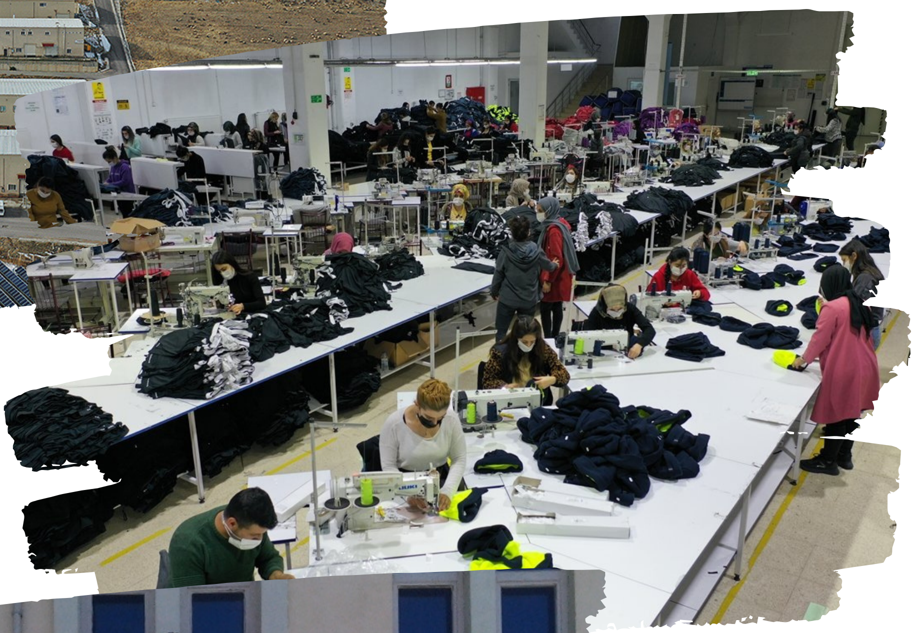

Di Tekstîlkenta Wanê de nêzî 15 karcivên çalak de; 5 hezar Karkerên bicîhkirî şol dikin.

Sîteya Pişesaziya Piçûk: 1.214 kargehên tijî bûyî, yekûn 1.314 zerengî sîteya Pîşesazîya piçûk heye.

Wan ÎŞGEM (Navenda Pêşveçûna Karsaziyê) ji bo piştevaniya veberdêrên peyaner cîhe tehsîskirî hene;
piştevanîya vejen, perwerde û cihe razemendiyê dike.
50 Karcivên Çalak de nêzî 200 kedkar şol dikin.

Nexweşxane yên Dewlet: **9**
Nexweşxane Taybet: **3**
Nexweşxane Vekolîn: **2**
Nexweşxane yên Didanê: **2**
Nexweşxaneyên Tevahî (Yen Pîçuk û Mezin): **107**
Xebatkarên Tevahî (Bijîşk û Karker): **12 hezar 634 Kes**
Tevahi Cîhê Razanê: **3 hezar 20**

Li bajarê Wanê nexweşxaneyên gelemper û taybet cihe razanê ya tendurustiyê 3 hezar e.
Di herêmê de parêzgeha Wanê, ji bo tenduristiyê cihekî navend e. Li serî de Herêma Kurdistana Başûr, İran û welatên der dorê de cîhekî girîng e.

VEJENA ROJÊ/TAVÊ

Parêzgeha Wanê, li welatê Tirkiyê de di warê vejena rojê de li nav bajarên herî biavantaj tê hesibandin. Salane maweya tavê; kêmzêde 3.068 demjimêr e. Hêjahiya tîrôjandinê ji 1.635 KWh/m² e. Parêzgeha Wanê, ber vê yekê derfetan pêşkêş dike û veberdêran vedixwîne herêmê. Wekî din, dîrokzan û zanyar dibêjin; Wan paytexta rojê ye.

NEHÊNÎ VEJENA GERMAVÊ

Li Wanê cihên germavê ên ji bo razemendiyê hene. Ev ciyan kêrî tûrîzma(geştiyarî) tenduristiyê û serayan tê.

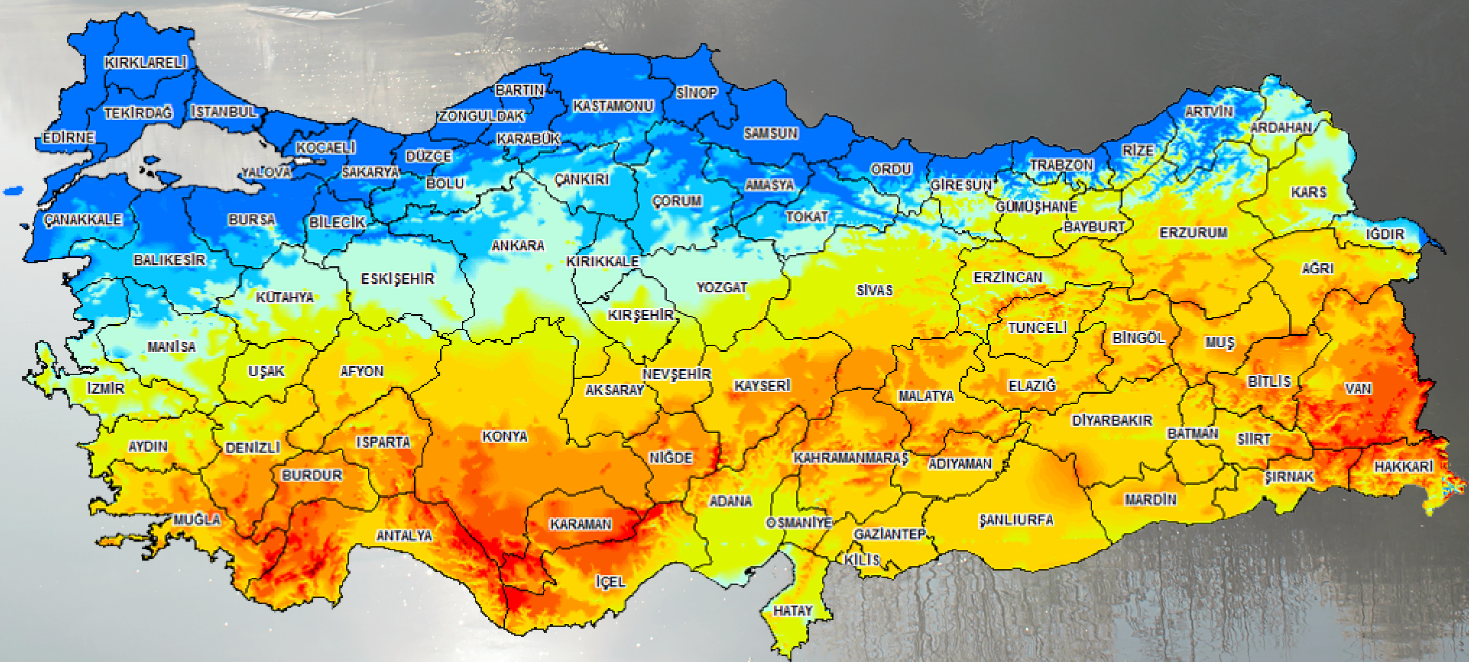

Parêzgeha Wanê ji bo ajaldarîyê xwedî nehêniyekî girîng e. Her wiha li nav bajarên Tirkiyeyê de aliyê ajalên biçûk ve rêza yekemîn de ye.

Her wîha Pezên Norduzê li tenê bajarê Wanê de dijîn.

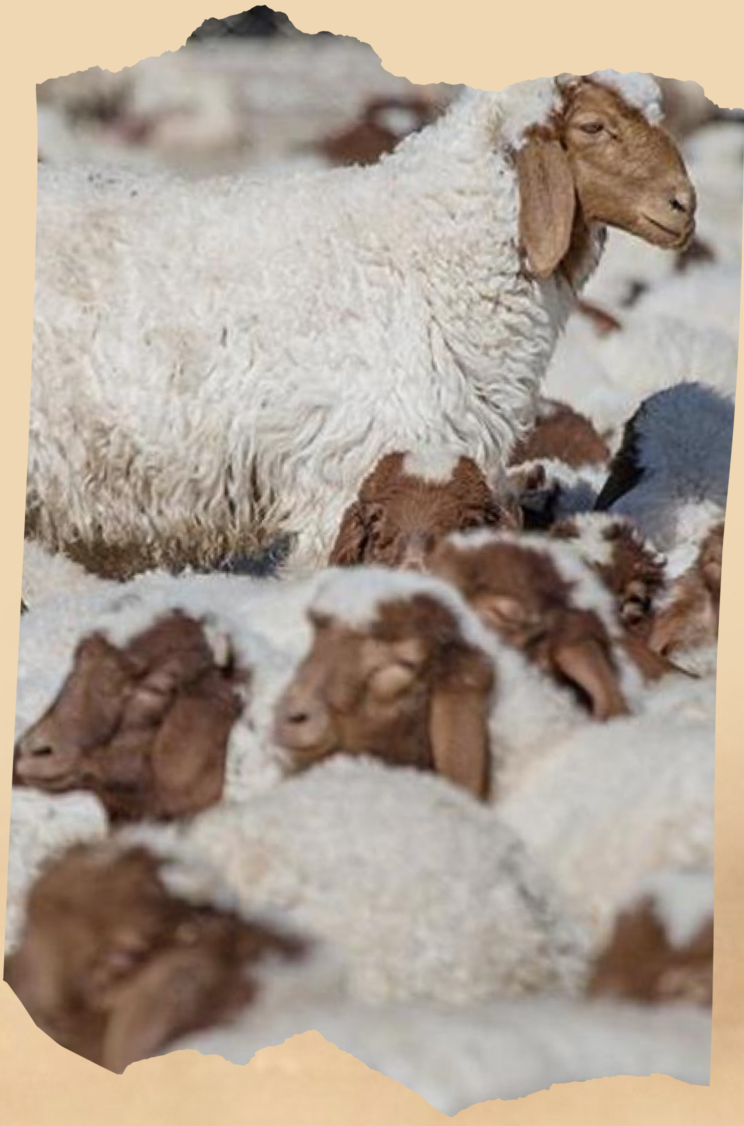

Ajalên Biçûk: 3.384.220
Ajalên Mezin: 166.401
Têhev: 3.550.621

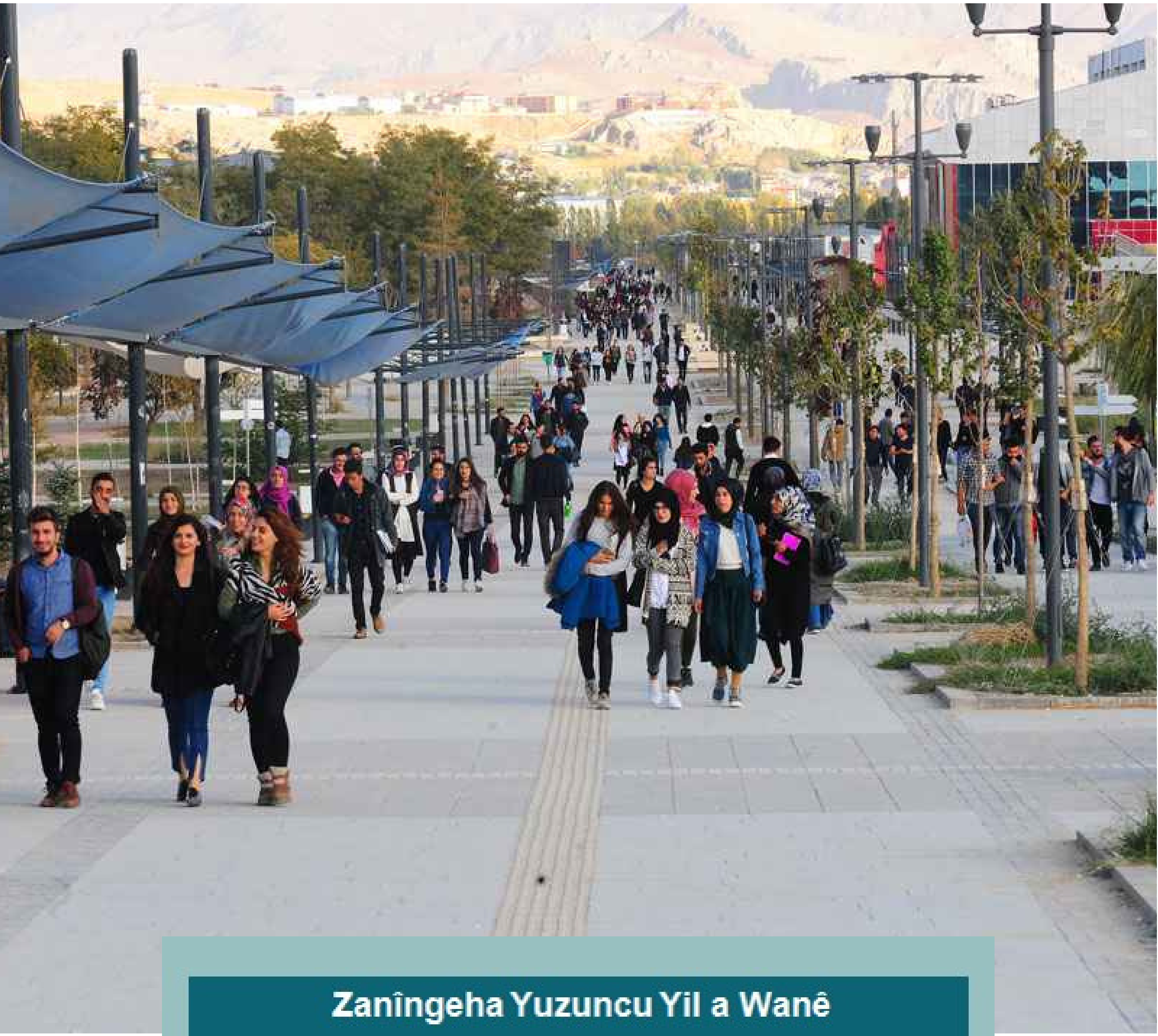

Zanîngeha Yuzuncu Yil a Wanê	
Hejmara Zanîngeh	17
Dibistana Bilind	5
Dibistana Bilind ya Pîşe/beş	9
Navenda Lêkolîn û Kiryar	27
Xebatkarên Zanistî	1.657
Xwendekar	34.000

Li bajarê Wanê Geştiyariyên çandê, geştiyariyên ol û baweriyê, geştiyariyên xwezayî, ji bo razemendiyê bal dikişine. Her sal nezî 1 milyon geştiyarên biyan û xwecih tên Wanê. Zerengîya cihe razanê nêzî 8 hezar e.
(Otêl, Mêvanhane, Şûnewar mîna.) (61 Otel, 3 hezar Ode)

Odeya Bazirganî û Pîşesaziyê ya Wanê di sala 1962-an de hate damezrandin. 19 Koma Karûbarê, 11 Endamên Lijneya Rêveberiyê hene. **Endamên karmend û dezgeh nezî 17 hezar e.** Nezî 6 hezar endamên çalak hene.

Van Ticaret ve Sanayi Odası

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Akreditasyon Kurulu tarafından, Akreditasyon Standardı kriterlerini yerine getiren oda olarak belgelendirilmiştir.

TOBB
AKREDİTE ODA
ACCREDITED CHAMBER
★★★★★

Van Chamber of Commerce and Industry

has been accepted by the Accreditation Board of the Union of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey as a chamber meeting the criteria for the Accreditation Standard.

TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ
THE UNION OF CHAMBERS AND COMMODITY EXCHANGES OF TURKEY

Akreditasyon Kurulu Başkanı
Chairman of the Accreditation Board
Halim Mete

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı
President of the Union of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey
M. Rifat Hisarcıklıoğlu

Belge No / Certificate No. 53
Seviye / Level A
Belge Tarihi / Date of Certificate 01 / 01 / 2017
Geçerlilik Tarihi / Valid Until 31 / 12 / 2019

Odeya Bazirganî û Pîşesaziyê ya Wanê pergala akreditasyonê de tebeqa **‘A’ (Class)** hatiye pesendkirin.

Rekora ABD (Dewletên Yekbûyî yên Amerîka) yên taştêyê; tevlibûna 18 hezar 941 kes hatibû şikandin.

Lê parêzgeha Wanê sala 2014an de tevlibûna 51 hezar 793 kesî; rekora ABDyê “Sifre Taştêyê Cîhanê Ya Herî Mezin” hate şikandin.

Wekî; Penîrê pincarkirî, qavut, hingiv, rîçal, mûrtuxa, tû/to, hêk, nivîşk, nan û kadeyên bajêr di nav danê taştêya Wanê cîhê xwe girtine.

VAN

VAN

Ji bo jîndariya bajêr û pîştevaniya karsaz û pîşekaran;
Her sal di navbera 15 Adar û 5 Avrêlê dema Newrozê de, rojên “Dan û Stendinên Wanê” tê çêkirîn. Di nav van rojande; çalakiyên çand û hûnerê tê avakirin. Bi taybetî geştiyarên Îraniyan berhemên daxistî dikirin.

15 Adar
5 Avrêl

Danûstandinê Wanê

Li Wanê Dema Mîhrîcanê

VAN VALİLİĞİ
VAN | TSO
Ana Sponsor
VAN

WAN | OBP
Odeya Bazirganî û Pîşesaziyê ya Wanê

Navnîşan:
Kolana Îskelê-51 R.Armûşê/Wan

Ragihan:
0 (432) 210 00 55

Mail:
vantso@vantso.org.tr